



НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО



АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної
науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)



НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
Кафедра кримінального процесу

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра юстиції

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури
НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ЮРИСТІВ
ГО «СТАЛЕ ПРАВОСУДДЯ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

Харків
«Право»
2025

Відповідальна редакторка *Л. М. Москвич*

Актуальні проблеми судового права : матеріали X міжнар.
А43 наук.-практ. конф. (25 квіт. 2025 р.) / [відп. ред. Л. М. Москвич] ;
Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. кримін. процесу ;
Навч.-наук. ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, Каф. юстиції ;
Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», Каф. орг. суд., правоохорон.
органів та адвокатури ; Нім.-Укр. об-ня юристів ; ГО «Стале правосуддя». –
Харків : Право, 2025. – 376 с.

ISBN 978-617-8612-04-7

Збірник містить матеріали Десятої міжнародної науково-практичної конференції з актуальних проблем судового права, у якій взяли участь відомі вітчизняні та зарубіжні науковці та практики. Організаторами заходу виступили кафедра кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кафедра юстиції ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», Німецько-Українське об'єднання юристів і ГО «Стале правосуддя». В основу видання покладено доповіді, виголошені учасниками конференції, які торкаються різноманітних аспектів судового права.

УДК 349.42

Матеріали викладено в авторській редакції.
Відповідальність за їхню якість, достовірність,
відсутність текстових запозичень несуть автори.

Відеозапис конференції за посиланням:



© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2025

ISBN 978-617-8612-04-7

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2025

6. Про захист прав людини і основоположних свобод: Конвенція в редакції від 01.08.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 24.03.2025).

7. Рішення Європейського суду з прав людини «Михайлова проти України» від 06.06.2018 № 10644/08 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_d28 (дата звернення: 24.03.2025).

8. Рішення Європейського суду з прав людини «Івашків проти України» від 22.09.2022 № 59670/14 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_i22#Text (дата звернення: 24.03.2025).

9. Про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами: Конвенція Ради Європи в редакції від 20.06.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text (дата звернення: 24.03.2025)

Снідевич О. С.,
*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри юстиції Навчально-
наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

ОКРЕМІ ДИСКУСІЙНІ АСПЕКТИ ПРОЕКТУ ЗАКОНУ ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНІВ УКРАЇНИ ЩОДО ЦИФРОВІЗАЦІЇ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ №9363

Стан примусового виконання судових рішень та рішень інших органів викликає постійне занепокоєння та вимагає систематичного вдосконалення законодавства про виконавче провадження. Однак, не дивлячись на те, що до цього законодавства постійно вносяться різні зміни та доповнення, правове регулювання у відповідній сфері не може вважатися належним й через неякісну законопроекту роботу. Багато законопроектів приймаються з очевидними недоліками. Наразі на розгляді у Верховній Раді України знаходиться черговий проект закону, який передбачає внесення змін до Закону України «Про виконавче провадження» – проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо цифровізації виконавчого провадження №9363 від 07.06.2023 [1]. Однак, вже зараз

очевидним є те, що не дивлячись на задеклароване його авторами покращення правового регулювання відповідних правовідносин, цей законопроект є далеким від ідеалу.

Так, слід погодитися з Головним науково-експертним управлінням Верховної Ради України, що вже сама назва проекту («Про внесення змін до деяких законів України щодо цифровізації виконавчого провадження») не враховує, що здебільшого його положення спрямовані на забезпечення обмеження прав боржника у розпорядженні належним йому майном, коштами та цінними паперами у зв'язку з внесенням його до Єдиного реєстру боржників як боржника у виконавчому провадженні. Крім цього, із змісту проекту залишається незрозумілим, в чому саме полягає «цифровізація виконавчого процесу», в тексті проекту зміст цього терміну не розкривається, а сам він не використовується [2]. І дійсно. Фактично жодних важливих питань цифровізації виконавчого провадження цей проект закону не вирішує, а за такою гучною назвою приховується звичайна спрямованість його на обмеження прав боржника у виконавчому провадженні, яку не можна вважати обґрунтованою.

Вкажемо на певні недоліки, які містить цей законопроект.

1. Зазначений проект закону фактично передбачає позбавлення державних та приватних виконавців наявних у них на сьогодні повноважень з реєстрації накладених ними арештів (обтяжень) у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно. Натомість пропонується у ст.9 Закону «Про виконавче провадження» передбачити, що *«Наявність відомостей про власника майна у Єдиному реєстрі боржників є підставою для блокування в державних електронних базах даних і реєстрах, а також інших автоматизованих інформаційних системах подальших дій щодо відчуження такого майна в порядку, визначеному законодавством»* (зміни до ч.3 ст.9 Закону). Таким чином, фактично передбачається запровадити з моменту відкриття виконавчого провадження автоматичне блокування усіх активів боржника та позбавлення його можливості розпоряджатися ним.

Так, звичайно, можна зауважити, що й на сьогодні згідно з діючим законодавством фактично маємо таке блокування, оскільки, наприклад, на сьогодні п.8–1 ч.1 ст.49 Закону України «Про нотаріат» визначає, що нотаріус або посадова особа, яка вчиняє нотаріальні дії, відмовляє у вчиненні нотаріальної дії, якщо особа, яка звернулася з проханням про вчинення нотаріальної дії щодо відчуження належного їй майна, внесена до Єдиного реєстру боржників. Однак, таке зауваження буде спра-

ведливим лише частково. Слід враховувати, що на сьогодні до Єдиного реєстру боржників вносяться відомості лише про боржників за рішеннями майнового характеру, в той час, як законопроектом № 9363 від 07.06.2023 пропонується за певних умов вносити до Єдиного реєстру боржників відомості і за рішеннями немайнового характеру.

Слід враховувати, що як і окремі положення діючого законодавства про Єдиний реєстр боржників, які обмежують права боржників, так і ще в більшій мірі запропоновані законопроектом № 9363 від 07.06.2023 зміни порушують важливі принципи виконавчого провадження.

Так, статтею 2 Закону України «Про виконавче провадження» визначено, що виконавче провадження здійснюється з дотриманням такої застави як співмірність заходів примусового виконання рішень та обсягу вимог за рішеннями. У науці завжди зазначалося, що одним з проявів цієї застави виконавчого провадження є положення чинної на сьогодні ч.3 ст.56 Закону «Про виконавче провадження», згідно з якою арешт накладається у розмірі суми стягнення з урахуванням виконавчого збору, витрат виконавчого провадження, штрафів та основної винагороди приватного виконавця на все майно боржника або на окремі речі [3, с. 299]. Зазначене положення фактично пропонується зберегти у змінах до ч.8 ст.48 Закону, виклавши її таким чином: *«Стягнення на майно боржника звертається в розмірі та обсязі, необхідних для виконання за виконавчим документом, з урахуванням стягнення виконавчого збору, витрат виконавчого провадження, штрафів, накладених на боржника під час виконавчого провадження, основної винагороди приватного виконавця»*.

Однак, враховуючи наведене вище, вбачається, що автоматичне блокування в державних електронних базах даних і реєстрах, а також інших автоматизованих інформаційних системах дій боржника щодо відчуження усього належного йому майна без врахування положень про співмірність порушуватиме одну з основних засад виконавчого провадження, визначену ст.2 Закону, – засаду співмірності заходів примусового виконання рішень та обсягу вимог за рішеннями.

Крім того, вважаємо також, що таке блокування порушуватиме й загальноправовий принцип пропорційності як положення про необхідність дотримуватися справедливого балансу між вимогою дотримання загального інтересу суспільства та вимогою захисту особистих фундаментальних прав окремого громадянина. Як цілком справедливо зазначає Р. А. Майданик, згідно з принципом співмірності (пропорційності) органи влади, зокрема, не можуть покладати на громадян зобов'язання, які

перевищують межі необхідності, що впливають із публічного інтересу, задля цілей, яких планується досягти за допомогою застосовуваного заходу (або дій владних органів). Відповідно, застосовуваний захід повинен бути пропорційним (повинен відповідати) цілям [4, с. 114]. Зауважимо, що положення цього принципу напрацьовані також чисельною практикою ЄСПЛ.

2. В розвиток попереднього зауваження слід звернути увагу на те, що блокування дій боржника щодо відчуження усього належного йому майна перетворюється фактично у санкцію, яка накладається на боржника автоматично вже за фактом відкриття виконавчого провадження, а відтак презюмуються неправомірні дії боржника з невиконання рішень. Зазначене не є обґрунтованим, оскільки не враховує, що не в кожному невиконанні рішення існує вина боржника. За передбаченого у законопроекті підходу не враховуються, зокрема, особливості виконання окремих категорій рішень, в яких відкриття виконавчого провадження жодним чином не свідчить про існування вини боржника щодо невиконання рішення. Такими категоріями, наприклад, є рішення про звернення стягнення на предмет іпотеки. Виконання такої категорії рішень полягає у здійсненні виконавцем процедури продажу майна з публічних торгів, при цьому, від боржника не вимагається вчиняти на виконання рішення фактично жодних дій. Взагалі незрозуміло, які мотиви можуть обґрунтовувати доцільність блокуванням усіх активів боржника при відкритті виконавчого провадження з виконання рішень, наприклад, цієї категорії.

З урахуванням наведеного загалом вважаємо, що положення проекту Закону про внесення змін до деяких законів України щодо цифровізації виконавчого провадження №9363 від 07.06.2023 в частині блокування в державних електронних базах даних і реєстрах, а також інших автоматизованих інформаційних системах дій боржника щодо відчуження належного йому майна у разі відкриття щодо нього виконавчого провадження підлягають доопрацюванню.

Список використаних джерел:

1. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо цифровізації виконавчого провадження №9363 від 07.06.2023. URL: <https://itd.rada.gov.ua/BILLINFO/Bills/Card/42073>

2. Висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо цифровізації виконавчого провадження». URL:[blob:https://itd.rada.gov.ua/6a01bdbd-cf3c-4230-a29f-5932e3fdaec9](https://itd.rada.gov.ua/6a01bdbd-cf3c-4230-a29f-5932e3fdaec9)

3. Малярчук Л. С. Забезпечення реального виконання рішення: реалізація та кореляція заходів. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні*: Матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (27 жовтня 2023р., Чернівці) / редкол.: О. В. Щербанюк та ін. Чернівці: 2023. 666 с. С.299–304.

4. Майданик Р. Пропорційність (співмірність) і право власності: доктрини і судова практика. *Право власності: європейський досвід та українські реалії*: зб. доповідей та матер. міжнарод. науково-практ. конфер. (Київ, 22–23 жовт. 2015 р.). Київ: Верховний суд України, 2015. С. 111–113.

Стефанчук М. М.,
докторка юридичних наук, професорка
професорка кафедри юстиції
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

АДМІНІСТРУВАННЯ СИСТЕМИ ПРОКУРАТУРИ В УКРАЇНІ: ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Серед визначальних дороговказів сучасного етапу реформування системи правосуддя в Україні, а відповідно і правотворчої діяльності задля цілей забезпечення релевантного унормування досягнень цього реформування, зокрема, варто зазначити експертні бачення європейських партнерів розвитку стосовно змісту майбутніх реформаційних кроків у цій сфері, що обумовлено необхідністю послідовного євроінтеграційного поступу та забезпечення повосенної відбудови Української держави.

Одним із документів, в якому такі експертні бачення віднайшли своє висвітлення, є Доповідь Європейської комісії щодо України у 2024 році в межах Пакету розширення ЄС [1], в якій, з-поміж іншого, виокремлено низку інституційних недоліків законодавства про прокуратуру (тут і далі виділено мною – М. Стефанчук), зокрема:

– потреба у підсиленні незалежності Ради прокурорів України (далі – РПУ) та Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів (далі – КДКП), зокрема, від Офісу Генерального прокурора, шляхом визначення

Остафійчук Л. А.	
ІНФОРМАЦІЙНІ БАЗИ ДАНИХ ПРАВОВИХ ПОЗИЦІЙ ВЕРХОВНОГО СУДУ – ІННОВАЦІЙНЕ РІШЕННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ЮРИДИЧНОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ.....	92
Плахотнік О. В.	
ВИКОРИСТАННЯ БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ВІДКРИТОСТІ ТА ПРОЗОРОСТІ СУДОЧИНСТВА	97
Подкопасьєв С. В.	
НА ШЛЯХУ ДО ІНСТИТУЦІЙНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ	101
Пузікова В.	
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОЧИНСТВА З АКЦЕНТОМ НА НІМЕЦЬКУ СКЛАДОВУ	106
Саленко О.	
СТРОК ПОЗОВНОЇ ДАВНОСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРАВА НА ДОСТУП ДО СУДУ: АНАЛІЗ ПРАКТИКИ ЄСПЛ.....	108
Свида О. Г.	
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ВИЩИХ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ СУДІВ В СФЕРІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ.....	113
Свояк Д. В., Бурлак М. В.	
БЕЗСТОРОННІСТЬ СУДУ У СПРАВАХ ЩОДО ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА.....	117
Снідевич О. С.	
ОКРЕМІ ДИСКУСІЙНІ АСПЕКТИ ПРОЕКТУ ЗАКОНУ ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНІВ УКРАЇНИ ЩОДО ЦИФРОВІЗАЦІЇ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ №9363	122
Стефанчук М. М.	
АДМІНІСТРУВАННЯ СИСТЕМИ ПРОКУРАТУРИ В УКРАЇНІ: ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ	126
Туманянц А. Р.	
ВПЛИВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ НА НАЦІОНАЛЬНУ СИСТЕМУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВСУДДЯ: ОКРЕМІ МІРКУВАННЯ.....	130